

نقش معارف و متون دینی در هویت کودکان

فاطمه سلیمی

چکیده

از همان لحظات آغازین، زندگی یک کودک با پرورش جسمی و روحی او، آینده و سرنوشت او نیز رقم می‌خورد. کودک برای اینکه بتواند انسانی مستقل، اجتماعی، تکامل یافته و دارای صفات و ملکات نیکو شود، نیاز به تعلیم و تربیت شایسته دارد. یکی از راهکارهای تعلیم و تربیت کودکان براساس متون دینی می‌باشد. هم چنین داستان‌ها همواره منعکس کننده دیدگاه انسان درباره جهان و عوامل ناشناخته پیرامون او و وسیله انتقال و آموزش آداب و سنن، اعتقادات و تاریخ یک نسل به نسل‌های دیگر بوده است. با داستان نه تنها می‌توان انسان را با میراث‌های فرهنگی و آداب جامعه خود و جهان آشنا ساخت و قدرت تفکر او را پرورش داد، بلکه می‌توان زمینه خودسازی و جامعه‌سازی را در او برانگیخت؛ همچنین در آموزش عبارات دینی و مذهبی که نامأنوس با ذهن کودک هستند، ارائه الگوهای مناسب قرآنی به کودک، ایجاد محبت نسبت به شخصیت‌های قرآنی، تهذیب اخلاق و عبرت‌آموزی از مواردی هستند که داستان‌های قرآنی در کودکان ایجاد می‌کند. داستان‌های قرآنی حاوی مسائل اساسی فلسفی (هستی‌شناسی، شناخت‌شناسی و ارزش‌شناسی) هستند که می‌توانند به عنوان محتوای تأمل برانگیز مورد توجه قرار گیرند؛ از این رو در این مقاله به بررسی تأثیر معارف و متون دینی بر هویت کودکان بر اساس مدل لیپمن، پرداخته شده است.

واژگان کلیدی: تربیت دینی کودکان، داستان‌های قرآنی، تربیت عقلانی، نقش معارف و متون دینی

مقدمه

شخصیت فرزندان از همان دوره‌ی کودکی و خردسالی، تکوین می‌یابد. ابزارها و شیوه‌های گوناگونی در جهت تربیت فرزند از نظر شخصیت پدر، مادر و اطرافیان، شیر مادر، لقمه و... در علوم تربیتی و به خصوص در متون دینی وجود دارد. از آن جایی که موضوع دین، رفتارهای اختیاری و ارادی افراد می‌باشد، بنابراین، راهکارهای تربیتی رفتاری و کنترل رفتار افراد نیز جزء حوزه‌ی مباحث دینی به حساب می‌آید. به عبارتی موضوع دین، هدایت و مهار رفتار و اعمال انسان‌ها در چارچوب دین می‌باشد و از این رو قلمرو «دین» هدایت، تربیت و تنظیم رفتار کودکان را نیز در برمی‌گیرد؛ زیرا که تمام احکام دینی، مبتنی بر مصالح و مفاسد است و هر یک از دستورات دین و تکالیف شرعی، همانند واجبات و محرمات دارای آثار تربیتی است.

یکی از نعمت‌های بزرگ خداوند برای خانواده، وجود فرزند نیکوکار و شایسته است که با رفتار و کردار خویش، اسباب سربلندی پدر و مادر را فراهم سازد. پیامبر اکرم (صلی‌الله و علیه و آله): فرزند شایسته گل خوشبویی است که خداوند بین بندگان تقسیم نموده است (حرعاملی، ۱۴۱۶: ۱ و ۲۱: ۲۵۸). رسول اکرم